

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000333

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-01-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ситник Данііл Олегович

2. Daniil Sytnyk

Кваліфікація: д.філософ, 032

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0603-2375

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 03-09-2024

Спеціальність за освітою: Історія та археологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 5998

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03, 03.19.21, 03.19.71, 03.09.55

Тема дисертації:

1. Українська допоміжна поліція міста Києва: формування, склад, діяльність (1941–1945)
2. Ukrainian auxiliary police of the city of Kyiv: formation, composition, activity (1941–1945)

Реферат:

1. Ситник Д.О. Українська допоміжна поліція міста Києва: формування, склад, діяльність (1941–1945). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 «Історія та археологія». – Національний університет «Кієво-Могилянська академія», Київ, 2024. У дисертації досліджено формування, особовий склад та діяльність української допоміжної поліції міста Києва впродовж 1941–1945 років. Німецька окупаційна політика часів Другої світової війни багато в чому характеризувалася конфліктами ідеологічних уявлень і прагматичних розрахунків. Залучення до співпраці місцевого населення Радянського Союзу у військово-поліцейській сфері є найбільш показовим прикладом такого конфлікту, коли внаслідок браку людських ресурсів нацисти погодились оголосити набір на службу в поліцію представників «неповноцінних» (з расово-політичної точки зору нацистів) народів. Заявлена проблематика дисертаційного дослідження вже давно вийшла за межі суто наукових зацікавлень. Значна публічна увага фокусується довкола питань, пов'язаних із нацистською окупацією – передусім, співучастю місцевого населення Української РСР (а також

Радянського Союзу загалом) в масовому насильстві над євреями та іншими, переслідуваними німецькою окупаційною владою, категоріями населення. Однак часто висвітлення цих подій нерідко супроводжується надмірною суб'єктивізацією (замовчуванням або інструменталізацією). Представлена дисертація є комплексним дослідженням історії окремої спільноти колаборантів – української допоміжної поліції міста Києва. До фокусу роботи потрапила низка питань. Перш за все, це питання передумов до створення української поліції, яке включає аналіз ситуації в окупованій нацистами Європі та міжвоєнному СРСР. У дисертації висвітлюється безпосередня організація української поліції як частини апарату СС і поліції. Її реорганізація на німецький лад спричинила поділ на низку підрозділів, серед яких в дослідженні йдеться про три найбільш залучені до репресивно-каральної діяльності окупаційної влади: Українська охоронна поліція (патрульно-постова), Українська поліція безпеки (кримінальна й політична поліція) та «закриті (воєнізовані) частини» поліції. Поліцейські кожного з трьох підрозділів певне службове спрямування: від охорони об'єктів, до допитів євреїв або виїздів на антипартизанські операції. Тож у дослідженні йдеться не лише про міських службовців, але й бійців воєнізованих загонів, що діяли далеко за межами Києва. Фокусуючись саме на спільноті, вагому частину дослідження присвячено висвітленню долі поліцейських після масової евакуації з Києва, що відбулася 15 жовтня 1943 року. Хронологічні межі дисертації обмежуються капітуляцією Німеччини 8 травня 1945 року, однак у дослідженні прослідковано подальші обставини із життя колишніх поліцейських: судові процеси в СРСР над однією частиною та еміграцію і переховування тих, кому вдалося втекти від правосуддя. Робота з джерелами відбувалася із урахуванням загальноісторичних, міждисциплінарних та спеціально-історичних методів, що ґрунтуються передусім на методологічних засадах студій Голокосту, що досліджують винуватців масових злочинів. Ключовим для дисертаційної роботи також є просопографічний аналіз. Використання просопографічного аналізу дозволило зафіксувати не лише очевидні відмінності між попередніми біографіями поліцейських, але й продемонструвати точки перетину між ними. Йдеться про ознаки належності до професійної спільноти – колективу, з його правилами, обов'язками й певним місцем в соціальній ієрархії часів німецької окупації. Ба більше, послуговуючись розмаїтим спектром мотивів (ідеологічними, прагматичними, виживальницькими тощо), маючи неоднорідне соціально-економічне та етнічне походження, різні політичні погляди (націоналістичні, комуністичні) та займаючи різні посади в робочій ієрархії (рядовий, офіцерський та комендантський склад), поліцейські часто демонстрували однаковий рівень інтегрованість до апарату СС і поліції. Кожен з них був частиною єдиного «професійного» організму, який базувався на насильницьких практиках проти політичних ворогів Третього Райху. Виконуючи накази або виявляючи ініціативу, місцеві поліцейські долучалися до насилля, яке стало ключовою рисою їхньої спільноти. Результати дисертаційної роботи можуть бути використані під час підготовки досліджень з історії Другої світової війни, масового насилля, історії геноцидів (зокрема, Голокосту), та комплексних розвідок, присвячених явищу колаборації. Їх також можна використати у навчальній (під час підготовки навчально-методичних посібників) та державній (під час підготовки заходів з публічної історії, аналітичних записок) роботі. Ключові слова: Друга світова війна, Європа, СРСР, Україна, генеральна округа Київ, нацистська окупація, колаборація, Голокост, місцеве єврейське населення, злочин проти національних меншин, Гітлер, Сталін, радянська історія, судові справи, Українська революція 1917–1921.

2. This thesis examines the formation, personnel and activities of the Ukrainian auxiliary police of Kyiv city during 1941–1945. German occupation policy during the Second World War was largely characterized by conflicts of ideological ideas and pragmatic calculations. The involvement of the local population of the Soviet Union in the military-police units is the most revealing example of such a conflict. Due to a lack of human resources, the Nazis were forced to recruit «subhuman» (from the racial and political point of view of the Nazis) people into the police service. The stated problems of the thesis have long since gone beyond purely academic interests. Considerable public attention is focused around issues related to the Nazi occupation – first of all, the complicity of the local population of the Ukrainian SSR (as well as the Soviet Union in general) in mass violence against Jews and other categories of the population persecuted by the German occupation authorities. However, coverage of these events is often accompanied by excessive subjectivization (silence or instrumentalization). The presented thesis is a comprehensive study of the history of a separate community of collaborators – the Ukrainian auxiliary police of

the city of Kyiv. A number of questions came to the focus of the work. this is the question of the prerequisites for the creation of the Ukrainian police, which includes an analysis of the situation in Nazi-occupied Europe and the interwar USSR. The dissertation highlights the direct organization of the Ukrainian police as part of the SS and police apparatus. The later reorganization auxiliary police in Kyiv led to its division into a number of units, among which the study mentions the three most involved in the repressive and punitive activities of the occupation authorities: the Ukrainian security police, Ukrainian security police and «closed units» (paramilitary units) of the police. The policemen of these three units had a specific service direction: from guarding objects to interrogating Jews or going on anti-partisan operations. Therefore, the study is not only about city employees but also fighters of paramilitary units that operated far outside Kyiv. Focusing on the community (rather than the city), a significant part of the research is dedicated to highlighting the fate of policemen after the mass evacuation from Kyiv, which took place on October 15, 1943. The chronological boundaries of the thesis are limited to the surrender of Germany on May 8, 1945, but further circumstances from the life of former policemen were investigated. It contains Soviet trials over one part of collaborators, and the emigration and hiding of those who managed to escape from justice. Work with the sources had taken into account general historical, interdisciplinary, and special historical methods, which are primarily based on the methodological foundations of Holocaust studies, which investigate the perpetrators of mass crimes. Prosopographic analysis is also key to the thesis. Using prosopographic analysis made it possible to record not only the obvious differences between the previous biographies of policemen but also to demonstrate the points of intersection between them. It is about marks of belonging to a professional community with its rules, duties, and a certain place in the social hierarchy of the times of the German occupation. Moreover, using a diverse spectrum of motives (ideological, pragmatic, survival), having a heterogeneous socio-economic and ethnic origin, different political views (nationalist, communists), and occupying different positions in the work hierarchy (ordinary, officer and commandant staff), policemen often demonstrated identical levels of integration into the occupation SS and police apparatus. Each of them was part of a single «professional» body based on violent practices against the political enemies of the Third Reich. By following orders, or taking the initiative, local policemen joined in the violence that became a key feature of their community. The results of the thesis can be used during the preparation of research on the history of the Second World War, mass violence, the history of genocides (in particular, the Holocaust), and comprehensive research on the phenomenon of collaboration. They can also be used in educational (during the preparation of educational manuals) and government (during the preparation of public history events, analytical notes) work. Keywords: World War II, Europe, USSR, Ukraine, General District of Kyiv, Nazi occupation, collaboration, Holocaust, local Jewish population, crime against national minorities, Hitler, Stalin, Soviet history, court cases, Ukrainian Revolution 1917–1921.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Ситник Д. О. Українська поліція та Голокост у Києві, 1941–1943. Україна модерна. 2023. Т. 34. С. 229–261.
- Ситник Д. О. Vandenbekämpfung: Українська допоміжна поліція та її роль у придушенні радянського руху опору в генеральному окрузі Київ, 1941–1943. Проблеми історії Голокосту: український вимір. 2023. Т. 15. С. 10–41.
- Ситник Д. О. Кадровий керівний персонал апарату німецької поліції у Києві, 1941–1943. Наукові записки НАУКМА. Історичні науки. 2023. Т. 6. С. 64–72.

- Ситник Д. О. Формування української поліції у Києві (1941–1943). Наукові записки НАУКМА. Історичні науки. 2020. Т. 3. С. 40–48.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шліхта Наталя Василівна

2. Natalia Shlikhta

Кваліфікація: д.філософ, професор, 032

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6767-4657

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михальчук Роман Юрійович

2. Roman Mykhalchuk

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9313-4830

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Рівненський державний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 25736989

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Венгер Альберт Григорович
2. Albert Venger

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3117-7752

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Науки, буд. 72, Дніпро, Дніпровський р-н., 49045, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Капарулін Юрій Валерійович
2. Yurii Kaparulin

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9099-5766

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Херсонський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125609

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 27, Херсон, 73003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хом'як Оксана Володимирівна
2. Oksana Khomiak

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0008-6949-333X

